

Anne Jarva, Päivi Tiihonen

Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta 29.8.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ-laki)

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä. Esitykseen liittyy maakäyttö- ja rakennuslain muutos, jolla lakiin lisättäisiin kaavojen ja tonttijaon digitalisaatiosta johtuvat muutokset.

Kuntaliitto toteaa, että rakentamisen digitalisaatiosta ja tietojen toimittamisesta säädetään rakentamislaisissa, minkä takia RYTJ- ja rakentamislakiesityksiä sekä niiden yhteydessä toteutettavia maankäyttö- ja rakennuslain muutoksia tulee tarkastella yhtenä kokonaisuutena.

RYTJ-laissa ehdotettu ratkaisu ei ole toimiva eikä taloudellinen

RYTJ-laissa esitetty tiedonhallintaratkaisu ei ole kuntien tehtävien kannalta toimiva. Ehdotetussa muodossaan laki toisi kuntien tehtävien kannalta turhan ja ylimääräisen RYTJ-ylläpidon velvoitteen. Kaavojen ja rakennuslupatietojen tallennuspaikka on aina kunnan tietovaranto. Tietoja ei ole tarkoituksenmukaista ylläpitää kahdessa paikassa.

Kunta ei voi korvata omia tietovarantojaan RYTJ:llä. Kunnissa tiedonhallintakokonaisuus on RYTJ:n tietosisältöä huomattavasti laajempi (kaavat, rakennukset, pohjakartat, johtotiedot, tontit, kiinteistöt, osoitteet jne.) ja päivittyä jatkuvasti kunnan prosessien mukaisesti.

Vastuut ja oikeudet jakaantuvat ehdotuksessa epäoikeudenmukaisesti. Tiedon ylläpidon kustannukset ovat kunnilla, kun taas Syke saisi oikeuden kuntien kustannuksella tuotettujen tietojen jakeluun omaan lukuunsa. Samalla rajoitettaisiin kuntien mahdollisuuksia kehittää omia tietopalvelujaan haluamalla tavalla.

RYTJ ei ratkaise nykyisiä tiedonhallinnan ongelmia, vaan toisi lisää niitä. Nykyisiä ongelmia ovat päällekkäisestä ylläpidosta johtuvat tiedon laatuongelmat, kunnan ja verottajan välisten toimivien tietovirtojen puuttuminen sekä valmiiden rakennustietojen omistajatietojen ylläpidon vastuiden puuttuminen. Näitä ei esitetä ratkaistaviksi.



Kuntaliitto korostaa, että rakennetun ympäristön tarkimmat ja kattavimmat tiedot ovat kunnissa. Tietoja tulisi vaatia välitettäväksi valtion organisaatioihin vain tarvittavin osin. Jokaisen välivaiheen välitys tuo lisäkustannuksia kunnille. Turvallisuussyistä mahdolliseen keskitettyyn tietopalveluun tulisi viedä vain sellaisia tietoja, joita voidaan julkaista kaikille.

Kunnat ja Kuntaliitto ovat lausunnoissaan sanoneet, että RYTJ-lakia ei tule viedä eteenpäin esitetyssä muodossa.

Kuntaliitto ehdottaa, että valmistelu aloitetaan uusin oikeudenmukaisin ja toimintaa sujuvoittavin periaattein seuraavalla hallituskaudella.

Yhteentoimivuuden läpivientiin tarvitaan rahoitusta kunnille

Rakennetun ympäristön tiedon yhteentoimivuuden edistämistä tulee joka tapauksessa jatkaa. Yhteentoimivuus, koneluettavuus ja tietomallipohjaisuus hyödyntävät koko yhteiskuntaa ja mahdollistavat tiedon laajamittaisen hyödyntämisen. On huomioitava, että tiedon yhteentoimivuus tulee toteuttaa kunnissa, joiden viranomaistehtävissä (kaavoitus ja rakennusvalvonta) ko. tiedot syntyvät. Yhteentoimivuuden toteuttaminen vaatii riittävää rahoitusta:

- Rakennusten tietomallien käyttöönotto ja rakennuslupaprosessin yhteentoimivuuden toteutus edellyttää laajoja muutostarpeita kuntien ohjelmistoihin, tarkastusohjelmia sekä uusia rajapintoja. Lisäksi vaatisi laiteinvestointeja ja edellyttäisi koko henkilöstön koulutusta sekä toisi vuosittaisia ylläpitokustannuksia (+30%) kunnille. Rakennustiedon osalta yhteentoimivuuden toimeenpanoon tarvitaan kunnille rahoitusta vähintään 3M vuosittain muutaman vuoden ajan kunnes yhteentoimivuus on valtakunnallisesti toteutettu
- Asema- ja yleiskaavojen sekä muiden alueiden käytön tietojen yhteentoimivuuden toteutukseen kunnissa tarvitaan 3M vuosittain 5-10 vuoden ajan kunnes yhteentoimivuus on valtakunnallisesti toteutettu (riippuen sisällön laajuudesta).

RYTJ ei ratkaise yhteentoimivuutta, mutta edellyttää sitä.

Riippumatta siitä toteutetaanko RYTJ vai ei, **rakennetun ympäristön tietojen yhteentoimivuuden toteutus edellyttää kunnille suunnattua noin 6 miljoo-**
nan euron vuotuista rahoitusta seuraavan 10 vuoden ajan.

SUOMEN KUNTALIITTO